

1128

B. Ed. (General)-1st Semester
Paper-1.1/1.2 [Opt. (xi)]: Pedagogy of Life Science
(Same for USOL Candidates of 1st Semester)
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

-*-*-*

UNIT - I

- I. Explain the importance and impact of Life-Sciences on daily modern day living. (8)
- II. What is the difference between terms aims and objectives? Discuss any four aims of teaching life-sciences at secondary state. (8)

UNIT - II

- III. Describe project method of teaching Life-Science with examples. (8)
- IV. Explain problem solving approach for teaching life sciences in detail. (8)

UNIT - III

- V. What are the different resources of teaching Life Sciences? Explain any two in detail. (8)
- VI. Discuss meaning, importance and classification of various instructional aids. (8)

UNIT-IV

- VII. Discuss the concept, importance and any one method of e-assessment. (8)
- VIII. Explain web-based and blended leaning with examples. (8)

UNIT-V

- IX. Write short notes on the following: -
- (a) Inductive approach for teaching Biology
- (b) Meaning of e-learning
- (c) Characteristics of a good text book
- (d) RCEM approach for formulation of instructional objectives (4×2)

-*-*-*

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

इकाई - 1

1 माधुनिक दैनिक जीवन में जीव-विज्ञानों के महत्व और प्रभावों की व्याख्या कीजिए। (8)

2 लक्ष्यों और उद्देश्यों में क्या अन्तर है? माध्यमिक स्तर पर जीव-विज्ञान पढ़ाने के चार उद्देश्य बताइए। (8)

इकाई - 2

3 जीवन विज्ञान पढ़ाने में परियोजना विधि का बौन, उदाहरणों सहित कीजिए। (8)

4 जीव-विज्ञान पढ़ाने में समस्या समाधान ध्वति का विस्तृत बान कीजिए। (8)

इकाई - 3

5 जीवन विज्ञान पढ़ाने के विभिन्न संसाधन क्या हैं? उनमें से कि-हों दो को विस्तृत व्याख्या कीजिए। (8)

6 विभिन्न शिक्षण-आधिगम सहायक सामग्रीयों के अर्थ महत्व और वर्गीकरण की व्याख्या कीजिए। (8)

इकाई - 4

7 ई-शुल्यांकन की किसी एक विधि के संकल्प और महत्व की व्याख्या कीजिए। (8)

8 वैब अचारित और मिश्रित अध्ययन की उदाहरणों सहित व्याख्या कीजिए। (8)

इकाई - 5

9 निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।

- 1) जीवविज्ञान पढ़ाने की आगमनात्मक पद्धति।
- 2) ई-शिक्षण के अर्थ।
- 3) एक अच्छे पाठ्य पुस्तक की विशेषताएं।
- 4) शिक्षात्मक उद्देश्यों के सूत्रीकरण के लिए आर-सी-ई-एम पद्धति।

(अथ 8)

ਪੰਜਾਬੀ - ਅਭਿਆਸ

ਵਿਸ਼ਾਈ - 1

1. ਆਧੁਨਿਕ ਟੈਲਿਕ ਸੀਟਨ ਵਿਚ, ਸੀਟਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਮਾਤੰਦ ਆਪਣੇ ਖੁਭਾਈ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾ ਹੋ। (ਕ)

2. ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਟੀਸੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਆਉਂਦੇ? ਆਧੁਨਿਕ ਖਯਰ ਤੇ ਸੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਖੜਾਉਣ ਦੇ ਚਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਹੋ। (ਕ)

ਵਿਸ਼ਾਈ - 2

3. ਸੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਖੜਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਮ ਹੋ। (ਕ)

4. ਸੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਖੜਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਸਮਝਾਕ ਖਯਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਮ ਦਸ਼ਕ ਹੋ। (ਕ)

ਵਿਸ਼ਾਈ - 3

5. ਸੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਖੜਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਾਰੀ ਸੀ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਮ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾ ਹੋ। (ਕ)

6. ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆ - ਆਧਿਕਾਰ ਮਗਰੋਂ ਆਮ ਸੰਸਾਰੀ ਦੇ ਆਖ, ਮਾਤੰਦ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾ ਹੋ। (ਕ)

ਵਿਸ਼ਾਈ - 4

7. ਈ-ਸੁਭਾਵੰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਆਪਣੇ ਮਾਤੰਦ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾ ਹੋ। (ਕ)

8. ਵੱਖ ਆਧਾਰਤ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਤ ਆਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਮ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾ ਹੋ। (ਕ)

ਵਿਸ਼ਾਈ - 5

9. ਉਠਾਉਣੇ ਸਿੱਖਿਆਂ ਤੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ।

10. ਸੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਖੜਾਉਣ ਦੀ ਆਗਮਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇ।

11. ਈ - ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ।

12. ਉਦੇਸ਼ੀ ਖਾਣ ਖੁਭਾਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੋ।

13. ਸਿੱਖਿਆ ਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਾਰੀ ਆਗ. ਈ. ਈ. ਵੱਖ ਖਯਤੀ।

(274 = 9)

2010
Bachelor of Education (General)
First Semester
Paper – 1.1/1.2 [Opt. (xi)]: Pedagogy of Life Science
(Same for USOL Candidates of First Semester)
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

x-x-x

UNIT – I

- I. Describe the importance of life science in daily life. Discuss the correlation of life science with other subjects, is life science correlated. (3+5)
- II. Explain the Mager's approach of writing instructional objectives in behavioural terms by quoting examples. (8)

UNIT – II

- III. Discuss inductive -deductive learning approach and experiential learning approach of teaching life science. (8)
- IV. Explain the meaning of scientific attitude and discuss the role of life science teacher develop scientific attitude among students. (2+6)

UNIT – III

- V. Discuss various learning resources in life science with their importance. (8)
- VI. Discuss the procedure, advantages and limitations of usage of Computer, EDUSAT and Charts as instructional aids for teaching of Biology. (3+3+2)

UNIT – IV

- VII. Explain the concept and methods of e-assessment. (2+6)
- VIII. Discuss the importance of e-resources, e-books and e-journals for teaching Biology. (8)

UNIT – V

- IX. Write short note on the following:-
- a) Affective domain of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives
- b) Steps of Project method of teaching life science
- c) Rationale of life science curriculum at secondary level
- d) Mobile learning for teaching biology (4x2)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ ਤਥਾ ਭਾਗ (1-4) ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰਤੇ ਹੁਏ, ਸਭੀ ਮੇਂ ਸੇ ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਕੇ ਮਹਤਵ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕੀਜਿਏ। ਜੀਵਨ ਵਿਜ਼ਾਨ ਕੀ ਅਨਯ ਵਿਥਯੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸਹ-ਸਮ੍ਰਥ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ। ਕਯਾ ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਕਾ ਸਹ-ਸਮ੍ਰਥ ਹੈ?
2. ਵਯਹਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਮੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ਯ ਲੇਖਨ ਕੇ ਲਿਏ ਮੇਗਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ ਤਥਾ ਉਦਾਹਰਣ ਖੀ ਦੇਂਜਿਏ।

ਭਾਗ-2

3. ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮੇਂ ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ ਅਧਿਗਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਔਰ ਆਗਨਾਤਮਕ-ਨਿਗਮਨਾਤਮਕ ਅਧਿਗਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।
4. ਵੈਜ਼ਾਨਿਕ ਟ੍ਰਿਟਿਕੋਯੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ। ਵਿਘਾਠਿਯੋਂ ਮੇਂ ਵੈਜ਼ਾਨਿਕ ਟ੍ਰਿਟਿਕੋਯੋਂ ਕਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ, ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਕੇ ਅਧਯਾਪਕ ਕੀ ਖੂਮਿਕਾ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-3

5. ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਮੇਂ ਵਿਘਿਨ ਅਧਿਗਮ ਸੰਸਾਧਨੋਂ ਕੀ ਉਨਕੇ ਮਹਤਵ ਕੇ ਸਾਥ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।
6. ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮੇਂ ਕੰਪਯੂਟਰ, ਏਜੂਸੇਟ ਔਰ ਚਾਟੋਂ ਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਸਹਾਯਕ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ, ਈਨਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ, ਲਾਮੋ ਔਰ ਸੀਮਾਔਂ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-4

7. ਈ-ਮੂਲਯਾਕਨ ਕੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਔਰ ਵਿਘਿਯੋਂ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕੀਜਿਏ।
8. ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮੇਂ ਈ-ਸੰਸਾਧਨੋਂ, ਈ-ਪੁਸਤਕੋਂ ਔਰ ਈ-ਪਤ੍ਰਿਕਾਔਂ ਕੇ ਮਹਤਵ ਕਾ ਵਰਨਣ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਟਿਪਣੀਯਾ ਲਿਖਿਏ:-
(ਕ) ਫਲੂਮ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੇ ਸ਼ੈਲਿਯੋਂ ਕੇ ਉਦੇਸ਼ਯੋਂ ਕਾ ਭਾਵਾਤਮਕ ਖੇਤਰ।
(ਖ) ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮੇਂ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਵਿਘਿ ਕੇ ਚਰਣ।
(ਗ) ਮਾਧਯਮਿਕ ਸਤਰ ਪਰ ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਪਾਠਯਕ੍ਰਮ ਕੇ ਤਰਕ।
(ਘ) ਜੀਵਵਿਜ਼ਾਨ ਅਧਯਾਪਨ ਮੇਂ ਮੋਡੀਊਲ ਅਧਿਗਮ।

**_*_

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਕੀ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸਹਿ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
2. ਵਿਵਹਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖਣ ਲਈ, ਮੇਗਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਦਿਓ।

ਭਾਗ-2

3. ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ ਅਧਿਗਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਆਗਨਾਤਮਕ-ਨਿਗਮਨਾਤਮਕ ਅਧਿਗਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਵਿਗਿਆਨਕ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਟ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਣ ਲਈ, ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਗਮ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਏਜੂਸੇਟ ਅਤੇ ਚਾਟੋਂ ਦੀ ਆਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਸਹਾਈ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਘਿ, ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ।

ਭਾਗ-4

7. ਈ-ਮੁਲੱਕਟ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਅਤੇ ਵਿਘਿਯਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
8. ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਈ-ਸੰਸਾਧਨਾਂ, ਈ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਈ-ਪਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਬਲੂਮ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਵਾਤਮਕ ਖੇਤਰ।
(ਅ) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਵਿਘਿ ਦੇ ਸੰਪਾਨ।
(ੲ) ਮਾਧਯਮਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਤਰਕ।
(ੳ) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਮੋਡੀਊਲ ਅਧਿਗਮ।

**_*_